

ANTWERPEN

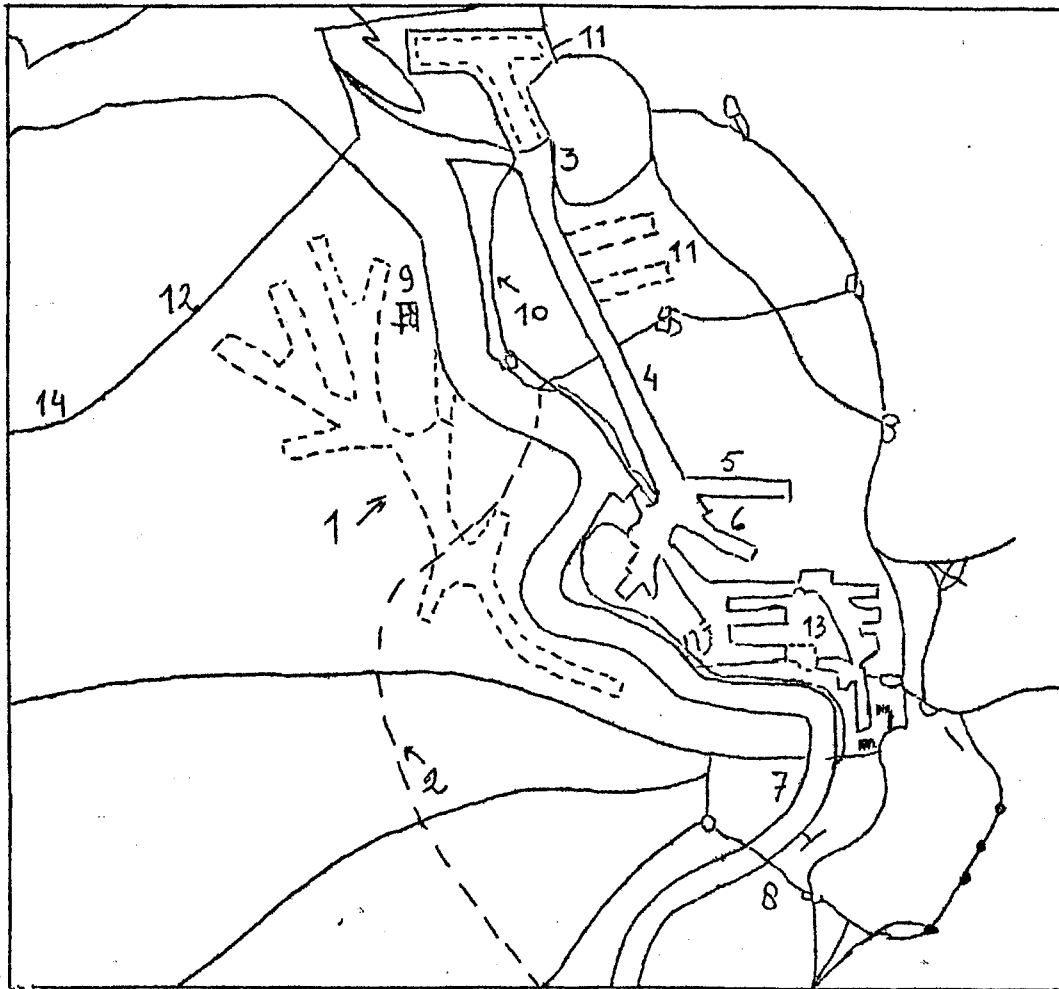
door A. W. Janssen.

In de Gazet van Antwerpen zijn de laatste maanden een aantal erg interessante artikelen verschenen over het Antwerpse havencomplex. Op 28/29 maart en 15 april geeft M. Prinsen in een tweetal artikelen een overzicht van de historie. Hieruit blijkt o.m. dat Napoleon in 1803 de eerste stoot gaf aan de Antwerpse havenuitbreiding. In 1872 waren er reeds plannen voor havenuitbreiding op de linkerschelde-oever hetgeen ook nu het geval is. (Zie verder) Voor belangstellenden zijn beide artikelen ter inzage bij de redactie. De meer recente geschiedenis wordt door M. Prinsen behandeld in het blad van 31 maart. In dit artikel wordt o.m. het graven van een zevende Havendok bericht, waarmede inmiddels werd begonnen. Dit zevende Dok ligt enige honderden meters ten noorden van het zesde Havendok, waarin destijds overvloedig kon worden verzameld. Onlangs hebben M. van den Bosch en ondergetekende deze plaats bezocht en vastgesteld, dat ook op deze plaats overvloedig schelpmateriaal aanwezig is. Een profiel van de groevewanden werd opgenomen en volgt aan het eind van dit artikel (Opname M. van den Bosch, 10 mei 1964).

Op 1 april verschijnt dan een gehele pagina, gewijd aan de Zeesluis van Zandvliet, met diverse foto's geïllustreerd. De heer L. van der Slik bezocht deze plaats en vond er interessante limonietconcreties, met een vermoedelijke ouderdom van continentaal iocénien. Fossielen blijken ter plaatse zeldzaam en afkomstig uit jong-kwartaire lagen. Een gedeelte van de verbinding tussen de Zandvlietssluis en het 6e en 7e Havendok is reeds voltooid, n.l. het meest zuidelijke deel. Het noordelijke deel van dit kanaaldok zal t.z.t. echter interessante profielen opleveren door het jong-merzemien.

Op 2 april verschijnt dan een artikel met de Antwerpse toekomstplannen. Deze toekomstplannen zijn vooral gericht op uitbreidingen op de linkerschelde-oever. Een begeleidende kaart wordt hier overgenomen. Er wordt op gewezen, dat deze plannen nog niet in zeer ver gevorderd stadium verkeren, zodat alles zich nog kan wijzigen. Op deze kaart staat ook het tracé aangegeven van de nieuw te bouwen Scheldetunnel. Over deze tunnel wordt op 5 mei bericht dat de bouw is toegewezen en

dat de vermoedelijke aanvangsdatum van de graafwerkzaamheden 1 september 1964 is. Het tracé van de tunnel gaat op de oostelijke over door de Zanden van Edeghe. De toeritten van de westelijke oever zullen wellicht een profiel vertonen als volgt: merxemien - deurnien - basis mioceen - rupelien. Het diepste gedeelte van de tunnel zal ver in de septarienklei snijden. Over verzamelmogelijkheden is vanzelfsprekend nog niets bekend, maar het mogelijke profiel belooft veel. Wellicht zal de gastropodenrijke onderste laag van de Zanden van Edeghe te bemonsteren zijn, evenals het Grind van Burcht, met haaiantanden en *Martesia rugosa*.

1. Dokkoncomplex te verwezelijken op de linkeroever.
2. schets van de ring op de linkeroever met vierde Scheldetunnel.
3. de in aanbouw zijnde zee-sluys van Zandvliet.
4. het in uitvoering zijnde kanaaldok B1 en B2.
5. zevende Havendok.
6. zesde Havendok.
7. huidige voertuigentunnel.
8. geplande voertuigen en spoortunnel.
9. Gemeentedoel.
10. Scheldelaan.
- 11 en 13. Voorziene uitbreidingen van de haven op de rechter-Schelde-oever.
12. Belgisch-Nederlandse grens.
14. De Kauter, Nieuw Namen (Nl.)

PROFIEL 7 e HAVENDOK, Wilmarsdonk, Antwerpen.

Opgenomen 200 m ten noorden van de kerk van Wilmarsdonk, 10 mei

1964. Beschrijving door M. van den Bosch

diepte in m-m.v.	diepte in m-m.v. op de schuin afgegraven wand	grondsoort
0,00-0,43	0,00-0,50	Roodbruine, zandige klei, geroerd
0,43-0,86	0,50-1,00	Matig fijn zwartachtig zand, aan de basis gegolfd gelaagd, iets zeer fijn schelpgruis. Scheldeafzetting met verspoeld mioceen glauconietzand.
0,86-1,65	1,00-1,90	Matig fijn, kleiachtig zand, roestbruin, Scheldeafzetting
1,65-1,92	1,90-2,20	Roestbruine, zandige klei. Scheldeafz.
1,92-2,25	2,20-2,60	Groenachtig bruine klei, aan de basis een zandig oerbankje. Scheldeafzetting.
2,25-3,20	2,60-3,70	Matig fijn lichtgrijs, iets geelachtig zand, veel zeer fijn schelpgruis, matig veel schelpen in laagjes. Weinig zwarte glauconietkorrels. Veel langwerpig aan-eengekitte zandklonters. Schelpen slecht geconserveerd. Veel Chlamys opercularis.
3,20-3,29	3,70-3,80	Schelpgruislaagje met veel zand, lichtgrijs, op de meeste plaatsen versteend (z.g. schelpbreccie) Enkele zwarte glauconietkorrels. Veel Corbula gibba.
3,29-3,50	3,80-4,05	Matig fijn lichtgrijs, iets geelachtig zand, veel zeer fijn schelpgruis. Matig veel schelpen in laagjes. Weinig zwarte glauconietkorrels. Slecht geconserveerde schelpen, hoofdzakelijk Chl. opercularis.
3,50-3,73	4,05-4,30	Fijn tot matig fijn kleiachtig grijs zand, veel zeer fijn schelpgruis. Veel schelpen in laagjes. Deze laag is als een donkere band in het gehele dok duidelijk te zien. Bij stratigrafisch verzamelen kan deze laag het best als vast meetpunt worden gebruikt, omdat het maaiveld hiervoor niet geschikt is: de lagen hellen naar het NW.

De volgende lagen van 3,73 - 9,20 (4,30-10,60) liggen in kris-kras formatie, zodat de lagen natuurlijk niet overal even dik zijn of zelfs kunnen ontbreken. Op 5,81 (6,70 m) is een duidelijke grens te zien, die door het gehele dok te volgen is. Op één plaats werd het volgende profiel opgenomen:

3,73-4,23	4,30-4,90	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand, weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,23-4,42	4,90-5,10	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Fijn gelaagd, matig weinig verspreide schelpen. Veel zeer fijn schelpgruis. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,42-4,51	5,10-5,20	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,51-4,60	5,20-5,30	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand, fijn gelaagd, matig weinig verspreide schelpen. Veel zeer fijn schelpgruis. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,60-4,76	5,30-5,50	Matig fijn lichtgrijs zand, geelachtig, weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,76-4,86	5,50-5,60	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand, fijn gelaagd, matig weinig verspreide schelpen. Veel zeer fijn schelpgruis. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,86-4,98	5,60-5,75	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig glimmer en enkele zwarte glauconietkorrels.
4,98-5,05	5,75-5,83	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand met veel schelpen.
5,05-5,21	5,83-6,00	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Matig veel zeer fijn schelpgruis, matig veel schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
5,21-5,38	6,00-6,20	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Matig veel zeer fijn schelpgruis, matig veel grotere schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
5,38-5,53	6,20-6,40	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Matig weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
5,53-5,81	6,40-6,70	Matig fijn geelachtig lichtgrijs zand. Fijn gelaagd, veel zeer fijn schelpgruis, veel schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
5,81-6,06	6,70-7,00	Fijn tot matig fijn kleiachtig donkergrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
6,06-6,12	7,00-7,08	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, fijn gelaagd. Veel schelpen, matig weinig zwarte glauconietkorrels.
6,12-6,24	7,08-7,20	Fijn tot matig fijn kleiachtig donkergrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.

6,24-6,28	7,20-7,25	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Fijn gelaagd, weinig zeer fijn schelpgruis, veel schelpen, matig weinig zwarte glauconietkorrels.
6,28-6,58	7,25-7,60	Fijn tot matig fijn kleiachtig donkergrijs zand, weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
6,58-6,78	7,60-7,80	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Gelaagd, veel zeer fijn schelpgruis, enkele schelpen, matig weinig zwarte glauconietkorrels.
6,78-6,89	7,80-7,95	Fijn tot matig fijn, iets kleiachtig donkergrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen. Weinig zwarte glauconietkorrels.
6,89-6,95	7,95-8,03	Matig fijn, tot matig grof grijs zand. Gelaagd, veel schelpen en schelpgruis. Matig weinig zwarte glauconietkorrels.
6,95-7,32	8,03-8,45	Fijn tot matig fijn, iets kleiachtig zand, donkergrijs. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen, weinig zwarte glauconietkorrels.
7,32-7,57	8,45-8,75	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Gelaagd, weinig zeer fijn schelpgruis, weinig verspreide schelpen, aan de basis plaatselijk veel schelpen. Matig weinig zwarte glauconietkorrels.
7,57-7,89	8,75-9,10	Fijn tot matig fijn kleihoudend donkergrijs zand. Weinig zeer fijn schelpgruis, verspreide schelpnesten. Weinig zwarte glauconietkorrels.
7,89-8,07	9,10-9,30	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Fijn gelaagd, veel zeer fijn schelpgruis, matig veel schelpen. Matig weinig zwarte glauconietkorrels.
8,07-8,33	9,30-9,60	Fijn tot matig fijn iets kleihoudend zand, donkergrijs. Enkele dunne schelphoudende zandlaagjes. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig zwarte glauconietkorrels.
8,33-8,37	9,60-9,65	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Fijn gelaagd, veel zeer fijn schelpgruis, veel schelpen. Matig weinig zwarte glauconietkorrels.
8,37-8,58	9,65-9,90	Fijn tot matig fijn donkergrijs kleihoudend zand met enkele dunne schelphoudende zandlaagjes. Weinig zeer fijn schelpgruis. Weinig zwarte glauconietkorrels.
8,58-8,80	9,90-10,15	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Veel schelpen en schelpgruis. Matig weinig zwarte glauconietkorrels.
8,80-8,98	10,15-10,35	Fijn tot matig fijn donkergrijs kleiachtig zand met enkele dunne schelphoudende zandlaagjes. Weinig zeer fijn schelpgruis, weinig zwarte glauconietkorrels.
8,98-9,20	10,35-10,60	Matig fijn tot matig grof grijs zand. Gelaagd, met veel schelpen, veel zeer fijn schelpgruis. Matig weinig glauconietkorrels.

9,20-9,50	10,60-10,95	Gelaagd pakket: fijn tot matig fijn donkergrijs kleiachtig zand/donkergrijze klei, zandig. Afwisselende laagjes van 1 tot 2 cm dikte. Verspreide schelpen.
9,50-9,93	10,95-11,45	Matig fijn tot matig grof grijs zand, gelaagd. Enkele kleilensjes, Veel schelpen in laagjes.
9,93-15,95	11,45-18,40	Fijn tot matig fijn sterk kleihoudend zand. Donkergrijs-groen. Bovenin enkele verspreide zandige schelpnesten. Naar onder toe wordt de laag kleiiger en tevens meer glauconiethoudend. Meer verspreide schelpen, soms echter ook zeer rijke schelpbanken (Tellina, Cyprina)
15,95	18,40	BODEM GROEVE

Op verschillende hoogten in het profiel zijn grond- en schelpenmonsters genomen. Doordat dit nummer van de "Mededelingen...." zo snel na de opname is uitgekomen, is er nog niet voldoende tijd geweest deze monsters te bewerken en de stratigrafie te bepalen. Het is echter wel aan te nemen dat het pakket van 2,25-9,93 m (2,60-11,45) tot het merxemien behoort. De hieronder liggende lagen behoren waarschijnlijk tot de Zanden van Kallo. Een nauwkeuriger stratigrafie komt binnenkort beschikbaar. Het blijkt inmiddels noodzakelijk om het onderste deel van het profiel, vanaf 9,93 m (11,45 m) nauwkeuriger op te nemen, zodat ook hierin verschillende horizons bepaald kunnen worden.

Met het graven van dit zevende Dok is kennelijk pas begonnen, zodat men nog geruime tijd zal kunnen verzamelen. Wij raden U dan ook aan om dat maal eens niet op de uitgegraven zandbergen te zoeken, maar aan de hand van dit uitgebreide profiel IN de groeve. Uw collectie zal er des te waardevoller door worden. Wij maken U er tegelijk op attent dat officieel de toegang "tot het werk" verboden is, maar er wordt niet streng de hand aan gehouden. Bederft U het niet voor anderen door profielen op grote schaal af te graven e.d., waardoor de arbeiders extra werk moeten doen. Etiketteer Uw monsters goed ! Een uitgebreide stratigrafie staat U te wachten in het volgende nummer van de Mededelingen.